

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**  
**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**



**МІЖНАРОДНІ СТУДІЇ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ**

*Електронне видання*

*Київ 2021*

**УДК 341:327(082)**

*Рекомендовано до публікації вченою радою  
Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса  
Грінченка (протокол № 1 від 20 січня 2021 року).*

**Міжнародні студії викладачів та студентів / Київський університет  
імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. 110 с.**

У матеріалах збірника «Міжнародні студії викладачів та студентів» висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами міжнародних відносин та міжнародного права, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Збірник адресовано науковцям, фахівцям з міжнародних відносин та міжнародного права, дипломатам, слухачам магістратури, студентам закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин та міжнародного права.

*Матеріали подано в авторській редакції.*

*Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і  
точність наведених фактів, цитат, статистичних даних та інших  
відомостей.*

*Редакція збірника не несе відповідальності за зміст матеріалів та може не  
поділяти думки авторів.*

**УДК 341:327(082)**

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021

## ЗМІСТ

<b>Вступне слово</b>	5
<b>Секція 1. Суспільні комунікації у сучасному вимірі</b>	
<i>Гаценко Анастасія, Пістракевич Олена</i>	6
Інформаційна та кібербезпека України в контексті євроатлантичної інтеграції	
<i>Главак Анна, Бессонова Марина</i>	11
Висвітлення канадськими медіа подій Євромайдану в Україні	
<i>Кирилюк Андрій, Ілюк Тетяна</i>	15
Проблеми становлення та розвитку публічної дипломатії України	
<i>Мачуська Анастасія, Слюсаренко Ірина</i>	21
Робота «груп експертів» ООН у сфері інформаційної безпеки (на основі резолюцій Генеральної Асамблеї ООН): етапи та здобутки	
<i>Мороховець Анастасія, Ворошилова Інна</i>	27
Розвиток телекомунікаційного бізнесу Європи в контексті європейської інформаційної політики	
<i>Чабанюк Тетяна, Вдовиченко Вікторія</i>	34
Бренд країни як інструмент зовнішньої політики Естонії: досвід для України	
<i>Черевичний Богдан, Пістракевич Олена</i>	38
Інформаційні операції проти України в умовах російської агресії	
<i>Khomutska Viktoriia, Voroshylova Inna</i>	43
The Impact of Social Networks on International Information Relations: Current Overview and Prospects	
<b>Секція 2. Розвиток країн та регіонів: погляд з позиції сьогодення</b>	
<i>Добрідень Альона, Бессонова Марина</i>	50
Основні виміри арктичної політики Канади	
<i>Дорош Юлія, Бессонова Марина</i>	55
Законодавче регулювання культурної дипломатії у США	

<b><i>Ковальська Тетяна, Брайчевська Олена</i></b>	60
Політичні гасла та програмні декларації французьких політичних партій та їх вплив на результати парламентських виборів 2017 р.	
<b><i>Ковальчук Анна, Лісовська Мирослава</i></b>	65
Державна політика Китаю щодо охорони навколишнього середовища: історія формування і розвитку	
<b><i>Корженівська Вікторія, Мельник Ганна</i></b>	69
Туристична інфраструктура Республіки Польща: перспективи збільшення в'їзного та внутрішнього туризму	
<b><i>Ніколаєнко Маргарита, Лісовська Мирослава</i></b>	72
Зовнішня політика Великобританії в нових реаліях	
<b><i>Нуждова Вікторія, Мельник Ганна</i></b>	76
Роль Туреччини у міжнародних організаціях	
<b><i>Пигуль Крістіна, Жалоба Ігор</i></b>	80
Китайська ініціатива «Один пояс – один шлях» і країни Латинської Америки (на прикладі Аргентини)	
<b><i>Піддобрівна Марія, Мельник Ганна</i></b>	85
Цифрова дипломатія Республіки Польща: досягнення і перспективи розвитку	
<b><i>Сірко Вероніка-Марія, Мельник Ганна</i></b>	89
Вплив нових медіа на зовнішньополітичний імідж Польщі	
<b>Секція 3. Актуальні питання міжнародного права та міжнародних відносин</b>	
<b><i>Лозицька Марія, Тимченко Ліліана</i></b>	92
Право бути забутим в Інтернеті в новій політичній реальності	
<b><i>Магеррамова Еліна, Братко Ірина</i></b>	96
Справа Марківа у двосторонніх відносинах України та Італійської Республіки	
<b><i>Соколовська Олександра, Грицяк Ігор</i></b>	100
Європейські механізми боротьби із торгівлею людьми та Україна	
<b>Наші автори</b>	104
<b>Our authors</b>	107

**Богдан Черевичний**  
Київський університет імені Бориса Грінченка  
bvcherevychnyi.fpmv17@kubg.edu.ua

**Олена Пістракевич**  
Київський університет імені Бориса Грінченка  
o.pistrakevych@kubg.edu.ua

## **ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ**

*Актуальність теми:* в умовах глобальних та регіональних інформаційних протистоянь, зіткнення національних інформаційних інтересів та поширення інформаційного впливу, захист інформаційного простору стає ключовим завданням сучасних держав у інформаційному просторі. Особливо актуальною дана тема є для України, яка знаходиться під негативним інформаційним впливом з боку Російської Федерації, що призводить до знищення української ідентичності, маніпулювання свідомості та дискредитації влади. Проведення досліджень інформаційних операцій та протидії ним забезпечить захист інформаційного простору та відновлення інформаційного суверенітету України.

*Мета:* дослідити інформаційні операції в умовах російської агресії, визначити актуальні загрози національній безпеці України в інформаційній сфері.

Шостий рік Україна перебуває в умовах неоголошеної гібридної війни, що ведеться з економічно та військово потужнішим ворогом – Російською Федерацією. За визначенням колишнього директора Національного інституту стратегічних досліджень В. П. Горбуліна (очолював НІСД у період 05.08.2014–30.06.2018), «гібридна війна є асиметричним конфліктом, який поєднує одночасне застосування конвенційних мілітарних сил з використанням іррегулярних утворень, ведення дій у кіберпросторі, здійснення інформаційних операцій, а також економічний і дипломатичний тиск на противника». Виходячи з цього визначення, інформаційні операції є компонентами гібридної війни [1].

На думку В. Горбуліна, термін «інформаційні операції» дає змогу точніше, ніж традиційний термін «інформаційні війни», дослідити місце та роль інформаційного протистояння як компонента глобальних протистоянь. охоплює та розкриває інформаційний вплив на масову свідомість (як на ворожу, так і на дружню), вплив на інформацію, доступну супротивникові та необхідну йому для прийняття рішень, а також на інформаційно-аналітичні системи супротивника. Загалом інформаційні операції охоплюють також дії, спрямовані на фізичне ураження (знищення) автоматизованих систем, виведення з ладу засобів комп'ютерно-телекомунікаційної інфраструктури тощо [2, 231].

Згідно доктрини інформаційної безпеки України, яка була затверджена 25 лютого 2017 року, актуальними загрозами національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері є [3]:

1) здійснення спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізацію суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні.

Яскравим прикладом є використання доповіді Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем миру (SIPRI) 19 лютого 2017 року щодо стану світового ринку озброєнь [4]. Цей документ використали російські пропагандисти задля розгортання інформаційної кампанії проти України, зокрема вітчизняного ВПК. Кремлівський меседж звучить так: попри війну на Донбасі, Україна продовжує продавати озброєння агресору. І тут йдеться зокрема не про контрабанду зброї, а про офіційне постачання – те, що складає офіційну статистику.

20 лютого 2016 року ряд українських ЗМІ [5] поширили фейкову інформацію про Росію як найбільшого імпортера українського озброєння. Цю інформацію одразу підхопили і почали активно розповсюджувати російські видання – «Украина.ру» тощо.

Висновок про те, що Росія наростила імпорт української зброї в 2016 році, журналісти зробили із таблиці з бази даних SIPRI [4]. Нібито в 2015 році Україна отримала 98 мільйонів доларів, а в 2016 році – 169 мільйонів за експорт зброї в Росію;

2) проведення державою-агресором спеціальних інформаційних операцій в інших державах з метою створення негативного іміджу України у світі.

Як приклад успішного проведення тривалої інформаційної операції можна навести факт, що Кремль намагається зобразити Україну як державу, яка не вдалася. РФ поширює пропаганду, у якій стверджує про відсутність суверенітету в Україні, поширюючи міфи про те, що нею управляють ззовні – США та ЄС. Цього наративу російська пропаганда дотримується з зими 2013-2014 року. ЗМІ РФ пов'язують Євромайдан із західним втручанням і зображають лідерів опозиції як «маріонеток», якими керують лялькарі з Заходу [4]. В подальшому Росія використовувала топ-чиновників часів Януковича для поширення тези про зовнішнє управління Україною.

Паралельно з цим Москва транслює меседж про те, що без західних впливань Україна розвалиться на частини, саме тому міжнародні організації – МВФ, Світовий банк – повністю керують процесами ухвалення рішень українською владою. При чому західна підтримка зображується як лицемірство, адже частина союзників – Угорщина та Польща – нібито самі не проти відітнути частину територій України. Аудиторією цього наративу є як українське населення – показати нелегітимність влади через її так звану

підконтрольність США та ЄС, – так і самі західні партнери: їм показують, що російськомовні регіони стали частиною України випадково після розпаду СРСР, їх населення прагне возз'єднання з Росією, тому їх відділення, як розповідає російська пропаганда, є закономірним;

3) інформаційна експансія держави-агресора та контрольованих нею структур, зокрема шляхом розширення власної інформаційної інфраструктури на території України та в інших державах.

Кремль активно розповсюджує – як в українському, так і в європейському інформаційному просторі – повідомлення про небажання та неможливість України вступити до Європейської Співдружності [8].

4) інформаційне домінування держави-агресора на тимчасово окупованих територіях;

Росія та невизнані і самопроголошені терористичні утворення «ДНР» та «ЛНР», постійно повідомляють про порушення Україною Мінських домовленостей. Ці повідомлення є однотипними і тому не заслуговують особливої уваги. Час від часу російські медіа є джерелом вигаданих історій про критику України щодо «зриву домовленостей» з боку європейських політиків чи експертів.

В липні 2017 року під час саміту G20 в Гамбурзі російські ЗМІ поширили дезінформацію про те, що лідери Німеччина та Франції нібито не заперечують «факт недотримання українською владою домовленостей, досягнутих в Мінську». При цьому медіа посилалися лише на слова прес-секретаря президента РФ Дмитра Пєскова. «StopFake» встановив, що нічого подібного Еммануель Макрон та Ангела Меркель не казали. Канцлер Німеччини лише заявила про те, що «прогрес йде дуже повільно», а президент Франції – про «складність ситуації» [3].

5) недостатня розвиненість національної інформаційної інфраструктури, що обмежує можливості України ефективно протидіяти інформаційній агресії та проактивно діяти в інформаційній сфері для реалізації національних інтересів України;

Мешканці окремих районів Донбасу стали жертвою щоденної російської «промивки мізків», що мала на меті переконати в безальтернативності російського вибору, оскільки з української сторони на російськомовне населення Донбасу чекають тільки звірства і насильство;

6) поширення закликів до радикальних дій, пропаганда ізоляціоністських та автономістських концепцій співіснування регіонів в Україні.

Російські пропагандисти транслюють думку про те, що Україна – штучно сформований після розпаду СРСР конструкт, який поєднує в собі населення, несумісне за ціннісними орієнтирами, мовою та ідентичністю. За допомогою фейків про нібито присутнє в західних сусідів України бажання відділити частину територій, вони прагнуть продемонструвати, що «відділення» Криму та Донбасу – це лише окремих випадок із цілого процесу масштабного відходу «неукраїнських» територій до складу інших держав.

Враховуючи той аспект, що з кожним роком вдосконалюються методи інформаційних операцій, а також створюються нові важелі маніпулятивного впливу, перед Україною стоїть термінове завдання реформування законодавчого регулювання в інформаційній сфері, а також посилення обороноздатності країни.

14 вересня 2020 року була прийнята Стратегія національної безпеки України, метою якої є врахування уроків гібридної агресії проти України у нових доктринальних підходах до забезпечення воєнної безпеки, а також отримання повної і достовірної упереджувальної інформації про ситуацію в Україні та світі, протидія зовнішнім загрозам національній безпеці України, сприяння реалізації національних інтересів України.

Стратегія національної безпеки є основою для розробки документів щодо планування у сферах національної безпеки і оборони. Серед стратегій різних сфер є в тому числі [7] Стратегія інформаційної безпеки та Стратегія кібербезпеки України, розробляти які буде експертна рада з інформаційної та кібербезпеки при Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, створена в жовтні 2020 року, яка стане платформою об'єднання однодумців, що спрямують свої зусилля на вирішення таких завдань, як розвиток організаційної системи забезпечення інформаційної та кібербезпеки, модернізацію законодавчої бази, посилення функціональної спроможності технологічної інфраструктури інформаційної та кібербезпеки та удосконалення системи підготовки кадрів.

*Висновок.* Сьогодні інформаційні операції проти України з боку Російської Федерації ведуться інтенсивно та рішуче. Вони спрямовані на маніпулювання суспільною та індивідуальною свідомістю, руйнування духовних засад, ідеології, національної ідентичності. Загрозами для України сьогодні також є: здійснення спеціальних інформаційних операцій, що спрямовані на підриг обороноздатності Збройних Сил України; проведення державою-агресором спеціальних інформаційних операцій в інших державах з метою створення негативного іміджу України; інформаційна експансія та домінування в інформаційній сфері на тимчасово окупованих територіях; поширення закликів до радикальних дій та недостатня розвиненість національної інформаційної інфраструктури, що обмежує можливості України ефективно протидіяти інформаційній агресії. Тому розроблення Стратегій інформаційної та кібербезпеки України суттєво посилить оборону складову інформаційного та кіберпростору України, що є дуже важливим на шляху відновлення територіальної цілісності України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Горбулін В. Гібридна війна: все тільки починається... Дзеркало тижня. URL: [https://zn.ua/ukr/internal/gibridna-viyna-vse-tilki-pochinayetsya\\_.html](https://zn.ua/ukr/internal/gibridna-viyna-vse-tilki-pochinayetsya_.html) (дата звернення: 06.11.2020)

2. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 356 с. URL:



- [http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22263/4/Hibrydna%20Viina%20I%20Zhurnalistyka\\_2018.pdf](http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22263/4/Hibrydna%20Viina%20I%20Zhurnalistyka_2018.pdf) (дата звернення: 06.11.2020)
3. Лондонская недвижимость идеолога украинского раскола: Українська правда. URL : <https://blogs.pravda.com.ua/authors/leschenko/53722f577a5cc> (дата звернення: 07.11.2020)
4. Російська пропаганда про події в Україні: тенденції 2016–2014 років: Детектор медіа. 04.07.2014  
[http://ms.detector.media/trends/1411978127/rosiyska\\_propaganda\\_pro\\_podii\\_v\\_ukraini\\_tendentsii\\_20142016\\_rokiv/](http://ms.detector.media/trends/1411978127/rosiyska_propaganda_pro_podii_v_ukraini_tendentsii_20142016_rokiv/) (дата звернення: 05.11.2020)
5. Россия стала крупнейшим покупателем украинского оружия – исследование: СТРАНА.ua URL : <https://strana.ua/news/56715-rossiya-ostaetsya-krupnejshim-pokupatelem-ukrainskogo-oruzhiya-issledovanie.html> (дата звернення: 06.11.2020)
6. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text> (дата звернення: 04.11.2020)
7. Указ Президента України № 392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Офіційне інтернет-представництво офісу Президента України URL:<https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 08.11.2020)
8. Украина никогда не станет членом Евросоюза – эксперт: regnum URL: <https://regnum.ru/news/polit/3082670.html> (дата звернення: 06.11.2020)
9. Фейк: Запад на G20 признал нарушение Киевом Минских договоренностей: StopFake URL : <https://www.stopfake.org/fejk-zapad-na-g20-priznal-narushenie-kievom-minskih-dogovorennostej> (дата звернення: 06.11.2020)
10. TRA DEREGISTERS. SIPRI: STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE URL : [http://armstrade.sipri.org/armstrade/page/trade\\_register.php](http://armstrade.sipri.org/armstrade/page/trade_register.php) (дата звернення: 05.11.2020)
11. TRENDS IN INTERNATIONAL ARMS TRANSFERS, 2016. SIPRI. <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-in-internationalarms-transfers-2016.pdf> (дата звернення: 04.11.2020)

***Cherevychnyi Bohdan***, the Fourth-year Student, Study Program «Social Communications», Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

***Pistrakevych Olena***, Candidate of Sciences (PhD) in Public Administration, Senior Lecturer of the Chair of International Relations and International Law, Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University.

INFORMATION OPERATIONS AGAINST UKRAINE IN THE  
CONDITIONS OF RUSSIAN AGGRESSION